

прагнення до самовдосконалення);

- професійна компетентність;

- педагогічна техніка викладання [5, с. 77-78].

Оскільки основою педагогічної діяльності є організація взаємодії між педагогом і вихованцем, то однією з найважливіших умов забезпечення її ефективності є розвинена комунікативна культура (культура спілкування).

Знання психологічних, змістовних основ та норм педагогічного спілкування сприяє соціалізації викладача, забезпечує високий рівень педагогічної майстерності» [6, с. 39].

Головна мета культурного розвитку особистості – реалізація творчих можливостей людини та набуття професіоналізму. Можна відмітити, що вдосконалення педагогічної культури є незамінним аспектом у педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу. Цей процес є складним та багатоступеневим, він поєднує та охоплює становлення педагога як особистості, його духовні якості, що впливає на результат педагогічної діяльності [5, с. 79].

Висновок: Отже, педагогічна культура викладача – це особистісне утворення, система педагогічних цінностей, в основу яких лягли духовні цінності, згідно з яким викладач співвідносить своє життя і професійно-педагогічну діяльність.

Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу є джерелом прояву його наукової та загальної ерудиції, педагогічної майстерності, культури мовлення і спілкування, проявом його творчої індивідуальності. На наш погляд, педагогічна культура – це гармонія культури творчих знань, творчих дій та спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губаньов О. Ю. Професійна культура та її значення у формуванні майбутнього педагога / О. Ю. Губаньов // Дидаскал. - 2018. - № 18. - С. 144-146.
2. Євтушенко Г. В., Бабошко А. І., Бушля Д. І. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 630–634.
3. Внукова О. М. Позитивний імідж викладача як показник його педагогічної майстерності / О. М. Внукова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2016. – С. 15-21.
4. Педагогіка вищої школи.: збірник лекцій для магістрантів зі спеціальності 8.12020101 «Фармація»/ Т. П. Зарічна, Т. С. Райкова – Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. – 88 с.
5. Бабич М., Вітвицька С.С. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу // // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 77-80.
6. Беляєва О. Імідж викладача вишу: комунікативний аспект / О. Беляєва // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 2 (151). – С. 37–40.

УДК 373.5.016:811.112.2]:314.151(=161.2:430)

О.С. Муха

**Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка, Україна**

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ РІДНОЇ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ВИМУШЕНОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Метою статті є вивчення викладання німецької мови у школах ФРН для воєнних біженців з України, заради їхньої мовної та психологічної інтеграції в німецьке суспільство та створення передумов отримання ними повної середньої та вищої освіти у ФРН.

Ключові слова: німецька мова, Німеччина, мовна та психологічна інтеграція, середня освіта, вища освіта, друга рідна мова, CLIL.

The purpose of the article is to study the teaching of the German language in German schools for war refugees from Ukraine, for the sake of their linguistic and psychological integration into German society and the forming of prerequisites for their full secondary and higher education in Germany.

Keywords: German language, Germany, linguistic and psychological integration, secondary education, higher education, second mother tongue, CLIL.

Німецька вища освіта є престижною, якісною та доступною за ціною або навіть безкоштовною в деяких державних вишах. Утім, хоча у ФРН існує можливість для іноземців, зокрема українців, отримання вищої освіти з певних спеціальностей англійською мовою, достатній рівень володіння німецькою мовою (B1-C1) значно розширює спектр можливостей для наших співвітчизників отримати вищу європейську освіту в Німеччині.

У цій статті ми розглянемо, як відбувається викладання німецької мови у школах ФРН для воєнних біженців з України, заради їхньої мовної та психологічної інтеграції в німецьке суспільство та створення передумов здобуття ними повної середньої та вищої освіти у ФРН.

Після оголошення Росією війни проти України 24 лютого 2022 року, країни Європи прийняли ряд законів про надання притулку воєнним біженцям із України. Німеччина оголосила про прийом біженців 25 лютого, а 3 березня випустила загальний федеративний закон про реєстрацію та надання підтримки особам, що знайшли притулок у ФРН. Від 2 травня 2022 року німецькі школи почали приймати школярів-українців на інтеграційне навчання, аби реалізувати їхнє право на освіту.

Відкриттю шкіл передувала тривала підготовка навчальних матеріалів, технічно-методичного забезпечення та педагогічних працівників. Уряд ФРН оголосив про працевлаштування вчителів, що володіють українською мовою. Крім того, за період до 2 травня німецькі видавництва навчальних матеріалів за замовленням МОН опублікували низку підручників та довідників для забезпечення навчання у школах, також були внесені необхідні доповнення до §36 про школи ФРН. Згідно з доповненнями, українські діти та молодь приймаються до звичайних класів. Якщо знання німецької мови недостатні, учні отримують відповідну підтримку в рамках: 1) підготовчих курсів – мають на меті швидке опанування учнями алфавіту, базової граматики, лексичного мінімуму для навчання німецькою мовою та гармонійної інтеграції у соціум класу; 2) корекційних курсів – подальша тривала підготовка, розширення базових знань під час навчання у звичайному класі [2]

Враховуючи кадрові та організаційні можливості закладу, дирекція школи самостійно визначає час включення підготовчої групи та корекційних курсів у розпорядок дня школи. Існують міжшкільні пропозиції, коли учні відвідують різні курси у різних локаціях як частину одного інтеграційного курсу, і тому необхідно взяти до уваги надання шкільного транспорту.

Оцінка успішності базується на вимогах, що впливають із рамок навчальних програм. У перші чотири навчальні семестри після вступу при оцінюванні успішності необхідно враховувати індивідуальний розвиток навчання. Учні, які через недостатні знання німецької мови мають труднощі, за рішенням класу може бути надана корекційна допомога за необхідними напрямками протягом обмеженого періоду в один навчальний рік [2]. У рамках компенсації недоліків умови усного чи письмового оцінювання роботи можуть бути змінені, зокрема, шляхом: 1) продовження часу опрацювання; 2) використання спеціальних засобів, зокрема словника рідної мови (також в електронному вигляді); 3) альтернативних завдань та

презентації результатів; 4) надання допомоги для розуміння та додаткових пояснень відповідним учителем; 5) створення індивідуальних оцінок діяльності в окремих ситуаціях з індивідуальними завданнями. Якщо остаточне оцінювання успішності наприкінці навчального семестру або навчального року ще неможливе через недостатнє знання німецької мови з окремих предметів або в цілому, це необхідно внести до особового навчального плану учня в розділі «Примітки» за рішенням класної конференції [2; 3].

Сформованості компетенцій та інтеграції дітей у суспільство може перешкоджати психологічне розуміння вимушеності еміграції, скептичне ставлення до корисності та власної успішності у вивченні мови. Крім того, додатковим викликом може бути різновіковий і різносоціальний клас. Виникає потреба у формуванні колективу, який би коригував поведінку та допомагав знайти своє місце та самореалізуватися і, як наслідок, сприяти комфорту кожного із членів.

Додатково варто зазначити інклюзивний елемент інтеграційного освітнього процесу: українські учні з особливими освітніми потребами можуть навчатися в загальноосвітніх школах на інклюзивних уроках або шляхом інклюзивного навчання. Першою чергою це будуть учні, які мають потребу в емоційному та соціальному розвитку. Якщо під час реєстрації адміністрація школи засвідчує про наявність особливих освітніх потреб у дитини, то може знадобитися подальша координація з державною шкільною владою для створення необхідних рамкових умов. Також за вибором батьків діти можуть відвідувати спеціальну школу. У цьому випадку державна шкільна влада приймає рішення про прийняття учнів-біженців з особливими освітніми потребами до школи з особливими потребами в рамках спеціальної процедури оцінювання освіти [2].

Відповідно до закону про надання притулку особам, що його потребують із політичних, релігійних чи воєнних причин, зокрема особам, що не досягли 18-річчя та повинні здобути обов'язкову середню освіту в Німеччині, основний наголос у освітньому процесі надається опануванню німецької мови як другої рідної. Методологічно навчання організовано як курс-інтенсив із німецької мови з СЛІЛ викладанням спорту, математики, мистецтва, англійської мови та музики. Курс також доповнено класними екскурсіями для розширення культурологічних знань про Німеччину. Заняття зазвичай тривають до 13:05, учні мають щодня по 3 уроки, організовані по 90, 90 і 45 хвилин (тобто, 5 за українськими мірками) [1; 2].

Для проведення навчання учні отримують усі необхідні матеріали, основу матеріально-технічного забезпечення становить стандартний шкільний класний набір, для базового викладання німецької рекомендовано підручники з німецької як другої мови, а також німецько-українські культурологічні довідники та доповнення переважно перекладного характеру [2].

Отже, реакція ФРН на напад РФ на Україну та початок воєнних дій між державами включала розробку плану інтеграції школярів-українців у нове мовно-культурне середовище та реалізацію їхнього права на освіту. Строком за два місяці було забезпечено систему розподілу школярів у навчальні заклади та вироблено загальнонаціональну парадигму освіти із розробкою пакету технічно-методичного забезпечення освітньої діяльності, що включав підготовку кадрового складу вчителів, організацію інфраструктури, методичного забезпечення, системи асистування та методичних рекомендацій.

Реалізація закону про середню освіту школами відбувалася одночасно на рівні всіх шкіл республіки та була зосереджена переважно на психологічній та мовній інтеграції, додатковий фокус падав на предметну компетентність, розвиток особистості, професійну самоідентифікацію тощо.

За останні місяці німецькими вчителями було вжито заходів, спрямованих на розвиток колективу, які сприяли комфорту учнів у навчальному середовищі: спільна праця, бажання бути корисними одне одному, поширення власної культури, розвиток ініціативності, демократичний стиль занять та організації навчального середовища. Надання пріоритету психологічному комфорту учнів-біженців перед успішністю на початковому етапі навчання здатне у довгостроковій перспективі забезпечити кращі академічні результати, виховати та підсилити внутрішню та зовнішню мотивацію навчання.

Фокус на повідомленні учнів перед правильністю заохочував практикувати мову у класі та поза його межами, цільова культурна взаємодія із однолітками-носіями мови, активності, спрямовані на дослідження культурного середовища, та розваги в ньому сприяли формуванню позитивного ставлення до навчального процесу та іноземної мови.

Загалом, навчання німецької як другої рідної мови відбувалося ефективно в рамках закону ФРН про інтеграцію дітей та молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kantak K. Ganztags-Förderungsmöglichkeiten für die Risikogruppe. *Wege aus der Bildungsarmut – Bildungs- und Sozialpolitik zusammenbringen: Digital-Konferenz*, 22 April 2021 / Aufgezeichnet von Franz Koranyi. URL : <https://www.boell.de/de/2021/06/18/dokumentation-werkstattgesprach-wege-aus-der-bildungsarmut-bildungs-und-sozialpolitik> (date of access: 06.11.2022).
2. Staatskanzlei des Land Brandenburg. *Landesportal Brandenburg*. URL : <https://www.brandenburg.de/de/portal/bb1.c.473964.de> (date of access: 06.11.2022).
3. Welther L. et al. Mental Health and Integration: A Qualitative Study on the Struggles of Recently Arrived Refugees in Germany. *Front Public Health*. 2021. Vol.9. URL : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8599120/#!po=1.08696> (date of access: 06.11.2022).

УДК: 378.147.016:811.1/2

С.В. Наместюк

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Т.Г. Цуркан

Новоселицький медичний фаховий коледж, Україна

FORMAREA GINDIRII CREATIVE IN PREDAREA LIMBELOR STRAINE PRIN PROBLEMATIZARE LA UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINA DIN BUCOVINA (НАВЧАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ШЛЯХОМ ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЇ У БДМУ)

Наукові дослідження в галузі педагогіки та методики підкреслюють важливість впровадження творчого мислення у процес вивчення мови. Метою роботи є дослідження формування креативного мислення у навчанні іноземної мови шляхом проблематизації. У статті представлено теоретичний огляд питань розвитку творчих навичок, а також емоційних і когнітивних переваг творчості у вивченні мови. Також метою даної роботи є дослідження значущих передових зв'язків між творчими процесами та продуктивністю у навчанні іноземних мов у Буковинському державному медичному університеті. Концептуалізовано дві стратегії розвитку творчих умінь студентів: проблематизація та проблематологія. Результати дослідження показали, що показники креативного мислення у студентів є низькими і запропонована модель впровадження креативного мислення позитивно вплине на розвиток творчих навичок та сприятиме мотивації у вивченні іноземної мови у медичному навчальному закладі. Можливість практичного застосування отриманих результатів полягає в розробці ефективного методичного інструменту – стратегії проблематизації формування творчих умінь студентів, розкритті специфіки творчості як процесу, як продукту, як потенціалу та виявленні тип особистості